

Oponentský posudek

Název práce: *Potřeby učitelů na ZŠ v různých životních etapách jejich profesní dráhy*

Autorka: *Veronika Hanušová*

Téma, které si studentka zvolila pro svou diplomovou práci, bylo velmi náročné. Předpokládá totiž komplexní vhled do málo zkoumané problematiky. Ačkoliv se výkonu profese učitele věnuje řada výzkumů realizovaných na pedagogických fakultách, jsou výzkumy, které se dotýkají existenciálních hodnot učitelů, spíše výjimkou. Už proto lze předloženou diplomovou práci považovat za významnou.

Struktura práce je logická. Vzhledem k designu práce je namístě i vysvětlení základních pojmů a jejich operacionalizace, které věnuje autorka značnou pozornost (kap. 1-3, 36 stran). Vzhledem k šíři tématu – a na druhé straně k omezeným možnostem diplomové práce – je rozsah pojednání o základních pojmech relevantní.

Diplomantka vychází ze své práce z humanistické psychologie (Maslow, Rogers, Frankl), což je legitimní. Přesto se domnívám, že by autorka mohla, vzhledem ke studovanému oboru, vycházet – alespoň v teoretické části práce – více z filosofických východisek. Možná by se pak mohla věnovat speciálně *hodnotám*, o které jí vlastně jde. Díky tomu, že psychologicky vychází z Maslowa, tak někdy zaměňuje pojmy *hodnota* a *potřeba* (např. v názvu kapitoly 5.6 na s. 94). Mám za to, že pojem *potřeba* spíše směřuje k pocitům, které člověk prožívá, pokud se mu nějaké hodnoty nedostává, zatímco *hodnota* je pojem pozitivní, a proto může být – na rozdíl od potřeby – „zdrojem podpory“ v určitých situacích.

Z hlediska studovaného oboru považuji za velmi zajímavou kap. 5.4, v níž autorka shrnuje závěry svého výzkumu k tématu *spiritualita*. Současně vnímám dvě překážky, které možná byly příčinou toho, že autorka sice věrně popsala sdělení respondentů k tomuto tématu, ale nakonec nemohla výsledky hlouběji analyzovat. První překážkou bylo, že se nepokusila o nějakou vlastní pracovní definici spirituality. A druhou byla možná paradoxně okolnost, že se na toto téma ptala respondentů přímo. Respondenti, kteří nejsou nábožensky založení, pak reagovali zbytečně „obránně“, takže u nich diplomantka nemohla spirituální potřeby identifikovat (UČ 8, s. 88).

Oceňuji, že autorka vyhledala aktuální české výzkumy, které se zabývaly podobnými tématy (s. 45-47). Velmi zajímavé shrnutí vlastního výzkumu najdeme v kapitole 6 – Diskuse, ač se domnívám, že tato kapitola mohla mít jiný název, protože není moc empirických údajů, které by se daly srovnávat s výsledky vlastního výzkumu autorky.

Kvalitativní výzkum, který je popsán v praktické části práce, byl proveden velmi dobře. Asi bych vytkl pouze velké množství otázek, které se objevují v osnově rozhovoru na s. 63. Ačkoliv se autorka snažila, aby otázky nebyly návodné, přesto při mnoha otázkách vzniká nebezpečí, že se respondent nebude cítit komfortně. Na druhé straně se ukázalo, že i přes množství otázek byla analýza rozhovorů docela obtížná, protože výzkumné otázky nebyly operacionalizovány v tom smyslu, aby bylo jasné, čeho si má výzkumník při kódování zvláště všimnout.

Někdy působí trochu neautenticky, když autorka uvádí citáty na stejné téma z různých pramenů vedle sebe, aniž by je srovnávala či hodnotila (Křivohlavý uvádí, Švambergová říká apod.). Navíc se často nejedná o originální myšlenky uvedených autorů, ale o aktuální kompilace učebnicového typu. Osobně bych považoval za lepší, kdyby diplomantka sama vytvořila na základě pramenů vlastní syntézu a na prameny by jen odkazovala. Zejména kap. 3 by si zasluhovala zkrácení a syntetický přístup, protože opakování známých faktů z vývojové

psychologie je sice v kontextu celé práce užitečné, ale mohlo být ještě kratší a více zaměřené na zkoumanou populaci, tedy na učitele.

Další připomínky jsou spíše vnějšího a formálního charakteru: nepochopitelná formulace na s. 45, chybně formulované odkazy o zdroji (např. odkaz č. 21 na s. 20) atp. V práci se vyskytují ojedinělé formulační chyby (např. na s. 41) nebo překlipy (s. 63), případně chybně zapamatované jméno (Martínek místo Martinek). Po stránce vnější úpravy jsou v práci drobné nedostatky ve formátování (chybí mezera před nadpisem nového odstavce).

Celkové hodnocení práce: jsem přesvědčen, že diplomantka docílila ve své práci cíle, které si předsevzala, proto diplomovou práci Veroniky Hanušové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení B.

doc. Michal Kaplánek, Th.D.
oponent

Ve Fryštáku dne 5. 6. 2023